

Rezime izvještaja guvernera – avgust 2020.

U Izvještaju guvernera za avgust 2020. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2020. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u avgustu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2020. godinu.

Prema konačnim podacima MONSTAT-a realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2019. godini iznosi 4,1%. U prvom kvartalu 2020. godine, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a ostvaren je realni rast od 2,7%, a u drugom pad od 20,2% u odnosu na isti kvartal prethodne godine, dok se prema procjeni Ministarstva finansija u 2020. godini očekuje realni pad od 6,8%.

Potrošačke cijene su u avgustu 2020. godine u odnosu na prethodni mjesec bile veće za 0,1%, a u odnosu na avgust prethodne godine manje za 0,5%.

Industrijska proizvodnja je u prvih osam mjeseci 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila pad od 1,1%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-8,4%), dok je u sektorima vađenja ruda i kamena i prerađivačke industrije ostvaren rast od 12% i 1,6% respektivno.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvih šest mjeseci 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine, kao posljedica pandemije COVID-19, bilježi značajan pad u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 52,9%, drumskom za 54,3% i u prevozu putnika na aerodromima 75,5%.

U šumarstvu je u prvih osam mjeseci 2020. godine proizvedeno ukupno 166.443m³ šumskih sortimenata, što je za 14,6% više nego u istom periodu 2019. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u građevinarstvu je u prvih šest mjeseci 2020. godine zabilježen pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 6,9% i pad efektivnih časova rada od 1,7% u odnosu na isti period 2019. godine.

Prosječan broj zaposlenih u avgustu 2020. godine iznosio je 172.154 lica, što je za 1,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 18,2% u odnosu na avgust 2019. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u avgustu 2020.

godine iznosio 43.065, što predstavlja rast od 1,6% u odnosu na prethodni mjesec, i rast od 25,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 08. 2020. godine, bio je 49.320 od kojih je 14.875 ili 30,2% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je bio manji za 0,04%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2019. godine rast iznosio 5,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju avgusta 2020. godine iznosio 656,6 miliona eura, i bio je veći za 3% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 3,9%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 08. 2020. godine (14.875) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.857 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 53.312.959,77 eura što čini 8,1% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi dužoj od 365 dana bilo 13.018 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 603.258.730,30 eura, što čini 91,9% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 08. 2020. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 20,2% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 41,3% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.618,8 miliona eura na kraju avgusta 2020. godine, i bila je 0,9% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju avgusta 2020. godine iznosili 3.235,5 miliona eura i ostvarili su rast od 1,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok su se u odnosu na avgust prethodne godine povećali za 6,7%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 71,7% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u avgustu 2020. godine iznosili su 3.313,5 miliona eura, uz rast od 0,4% u odnosu na prethodni mjesec, dok u odnosu na avgust 2019. godine bilježe pad od 6,3%. Ukupan kapital banaka na kraju avgusta 2020. godine iznosio je 622,4 miliona eura, i povećan je za 1,4% u odnosu na prethodni mjesec. Takođe, ukupan kapital je u odnosu na isti period prethodne godine bio veći za 5,1%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u avgustu iznosili su 192,9 milion eura i u odnosu na prethodni

mjesec zabilježili su pad od 6,4%, dok u odnosu na avgust 2019. godine bilježe rast od 28,4%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju avgusta 2020. godine iznosili su 160,1 milion eura i činili su 5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 1,5%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 11,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju avgustu 2020. godine iznosila je 5,87%, i bila je na istom nivou kao na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj avgusta 2019. godine zabilježila pad od 0,29 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u avgustu 2020. godine iznosila je 6,02%, što predstavlja rast od 0,77 p.p. na mjesečnom nivou i pad od 0,01 p.p. u odnosu na avgust 2019. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,40% na kraju avgusta 2020. godine i bila je za 0,01 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj avgusta 2019. godine ostvarila pad od 0,03 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 177,7 miliona eura na kraju avgusta 2020. godine, i bilježi pad od jedan milion eura ili 0,6% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine bila manja za 70,3 miliona eura ili 28,3%. Tokom avgusta 2020. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji bilo je izdvojeno 50,9%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu bilo izdvojeno 49,1%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 63 miliona eura za osam mjeseci 2020. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,8%).

Za prvih osam mjeseci 2020. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 15,9 miliona eura kroz 1.319 transakcija. Ostvareni promet bio je za 93,5% manji u odnosu na isti period prethodne godine, kada je kroz 1.868 transakcija ostvaren promet od 233,3 miliona eura. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 08. 2020. godine iznosila je 3.336,4 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,2%, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 4,7%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju avgusta 2020. godine bila 9.886,6 indeksnih poena, bilježi pad od 2,1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 11,8%. Indeks MNSE10 iznosio je 659,7 indeksnih poena i bilježi pad od 4,4% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 18,8%.

Izvorni prihodi budžeta za period januar-avgust 2020. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 1,02 milijarde eura i bili su niži od planiranih za 2,1%, a u odnosu na osam mjeseci prethodne godine za 12,7%. Budžetski rashodi iznosili su 1,34 milijarde eura i bili su viši za 8,8% u odnosu na isti period 2019. godine, a u poređenju sa planiranim za 1,8%. Budžetski deficit iznosio je 312 miliona eura ili 6,8% procijenjenog godišnjeg BDP-a.

Na kraju juna 2020. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.664,6 miliona eura ili 79,5% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 559,4 miliona eura ili 12,1% BDP-a, a na spoljni dug 3.105,2 miliona eura ili 67,4% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 71,3% BDP-a.

U avgustu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Realizovane su aktivnosti u okviru projekta IPA 2017 Višekorisnički program – 1.2 Statistika međunarodne trgovine uslugama. U vezi sa tim, Monstatu su dostavljeni mjesečni izvještaji o realizovanim aktivnostima članova radnog tima. Na poziv Kancelarije za evropske integracije ostvareno je učešće na panel debati na temu „Predsjedavanje EU 2020: pogled u budućnost“ koju su organizovali Kancelarija za evropske integracije i Generalni sekretarijat Vlade, u saradnji sa Crnogorskom panevropskom unijom. Na zahtjev Ministarstva ekonomije, ažuriran je i dostavljen Aneks – Razmjena podataka u području stranih direktnih investicija za potrebe sastanka Pododbora za industriju, trgovinu, carine i poreze sa Evropskom komisijom koji je bio planiran za oktobar 2020.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u avgustu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.